

Tres històries de Masovers

Il·lustracions de Muntsa Cabetas

COMARCA DEL
matarranya

Tres històries de masovers

Il·lustracions de Muntsa Cabetas

COMARCA DEL
matarranya

Vall-de-roures / Valderrobres, 2023

Contes tradicionals del Matarranya.

Lo pobre sastrer: Kike Agud Tena i Engracia Saura Blanc. Conte guanyador del 3r premi de la categoria 3r-4t del concurs de contes 'Qüento va, qüento vingue' 2022.

Los ous de llebre: Balma Vidal Nogués i Victor Vidal Caballé. Conte guanyador del 3r premi de la categoria 5è del concurs de contes 'Qüento va, qüento vingue' 2022.

Carlos i Meliton: recull de tradició oral.

© Muntsa Cabetas Samper, 2023, per les il·lustracions.

© Comarca del Matarraña / Matarranya, 2023, per l'edició.
Av. Cortes de Aragón, 17-19, 44580 Valderrobres, Teruel.
www.comarcamatarranya.es

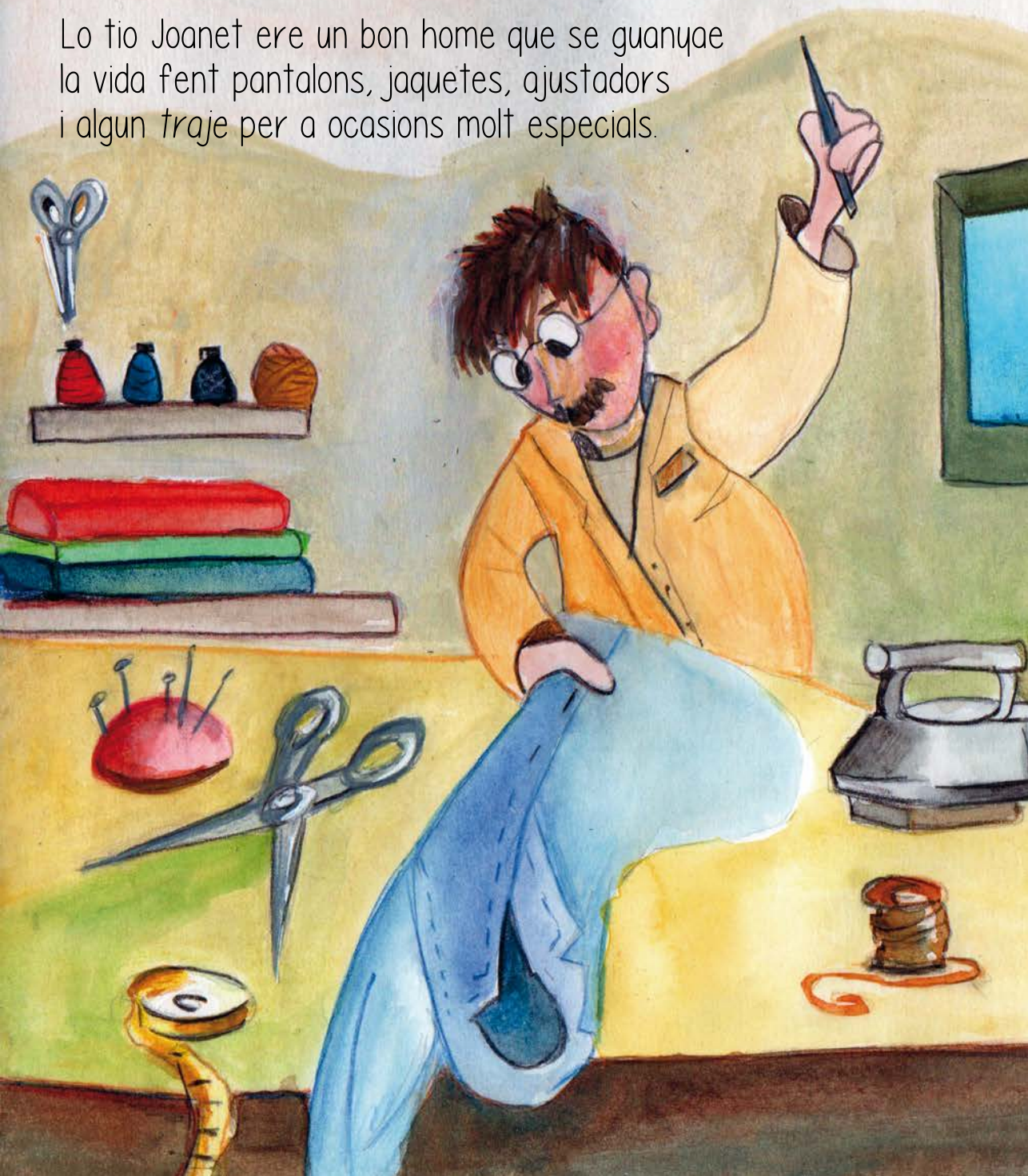
Disseny i producció gràfica: Terès & Antolín s.c. www.teresantolin.com

Dipòsit Legal: TE-136-2023

Lo pobre sastre

Abans, en temps dels nostres iaïos i rebisiaïos hi havien moltes masies a on vivie la gent.

Lo tio Joanet ere un bon home que se guanya e la vida fent pantalons, jaquetes, ajustadors i algun *traje* per a ocasions molt especials.

Un dia, l'agüelo Martí del mas Vell va encomanar un *traje* perquè se casae l'hereu i havie d'estar molt guapo.

Una vegada lo tio Joanet va tindre lo *traje* preparat, va anar al mas a provar-l'hi. Quan van acabar, lo van aconvidar a berenar pa i olives i uns tragos de vi. Ell que sempre tenie un budell forro, no va poder dir que no.

Quan van acabar, ja ere de nit i ell no ere home d'eixir de nit, i *menos* en una nit com aquella, que no hi havie ni lluna. Va emprendre lo camí cap al poble, i al travessar un barranquet, va notar que algú l'agarræ i que no ere sol una mà, eren moltes mans les que el subjectaen.

Al pobre tio Joanet se li va fer més de nit encara. Se va armar de valor i va escomençar a dir:

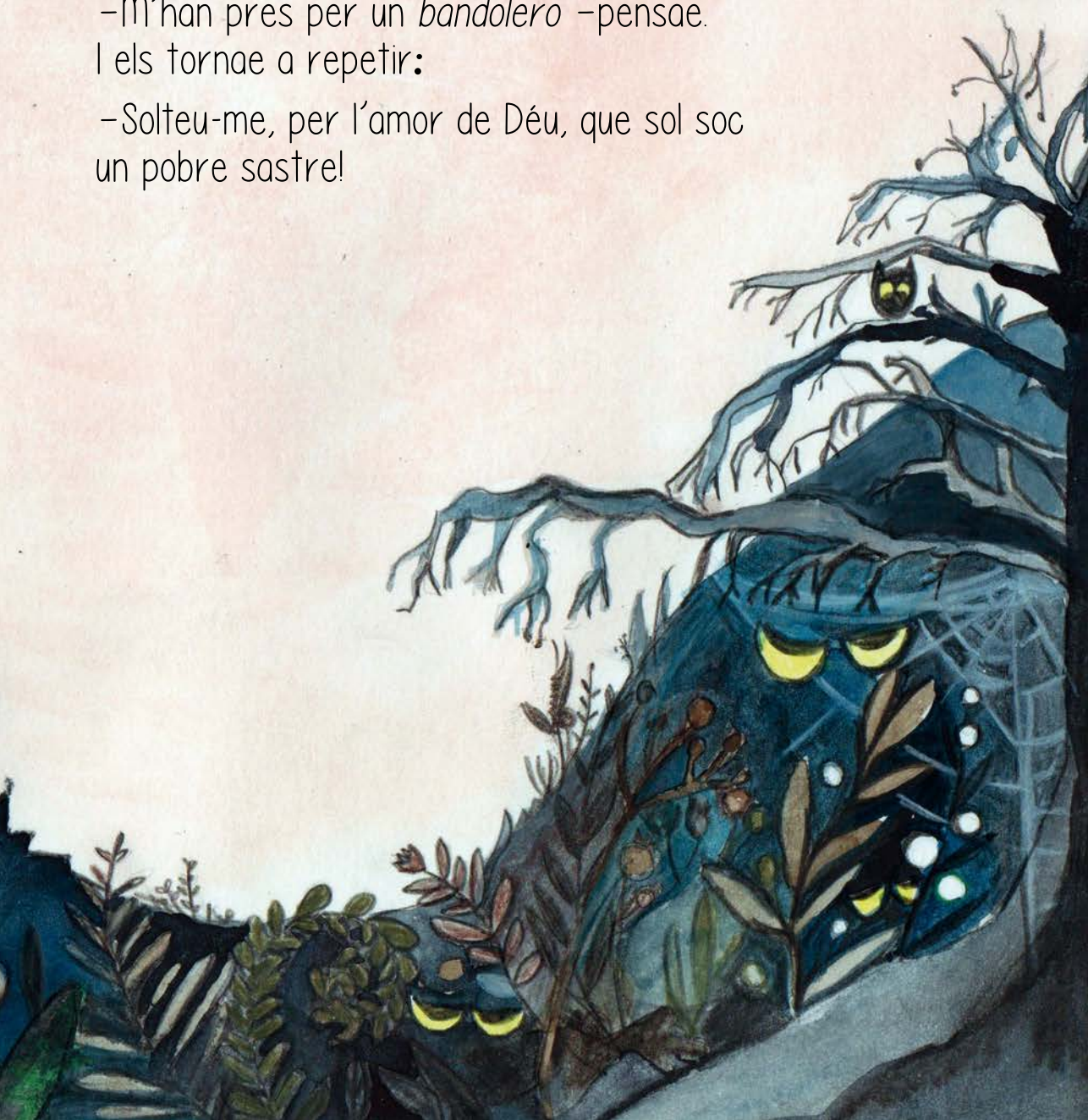

-Solteu-me, per l'amor de Déu, que sol soc un pobre sastre que baixo del mas Vell de provar-li un *traje* al Manolet que se case lo mes que ve. I si veniu per les perres, encara no m'han pagat!

Pero res, notae com lo seguien agarrant.
Aquelles mans no el dixaen marxar.

-M'han pres per un *bandolero* -pensaé.
I els tornaé a repetir:

-Solteu-me, per l'amor de Déu, que sol soc un pobre sastre!

Mort de fred i de temor; se va quedar *quieta* i, al cap d'un *rato*, li va parèixer que les mans ja no l'agarraen i va pensar: "Estos s'han adormit. Ara m'aixecaré a poc a poc, sense fer soroll, i marxaré".

La temor lo tenie tan paralitzat que no podie moure's.

Al cap de molt *rato*, va pensar: “Ara sí que s’han adormit. Apretaré a córrer i no m’alçaran”.

Però quan va intentar moure’s, va notar com l’estiraen amb més força encara.

Tota la nit se la va passar cavil·lant qui podrien ser aquells que l'havien agarrat. Ell se va quedar *quieto* com una estaca *hasta* que va escomençar a clarejar.

Al prompte, no s'atreve a moure's per temor a què li feren algo, però quan ja se fee de dia, va vore que havia passat per un romigueral i estae enganxat a les romigueres.

Tan prompte com va poder, se va desenganxar i va apretar a córrer de cara al poble, i en tot lo camí no va tindre valor de mirar ni una sola vegada si algú lo seguie, de la temor que tenie.

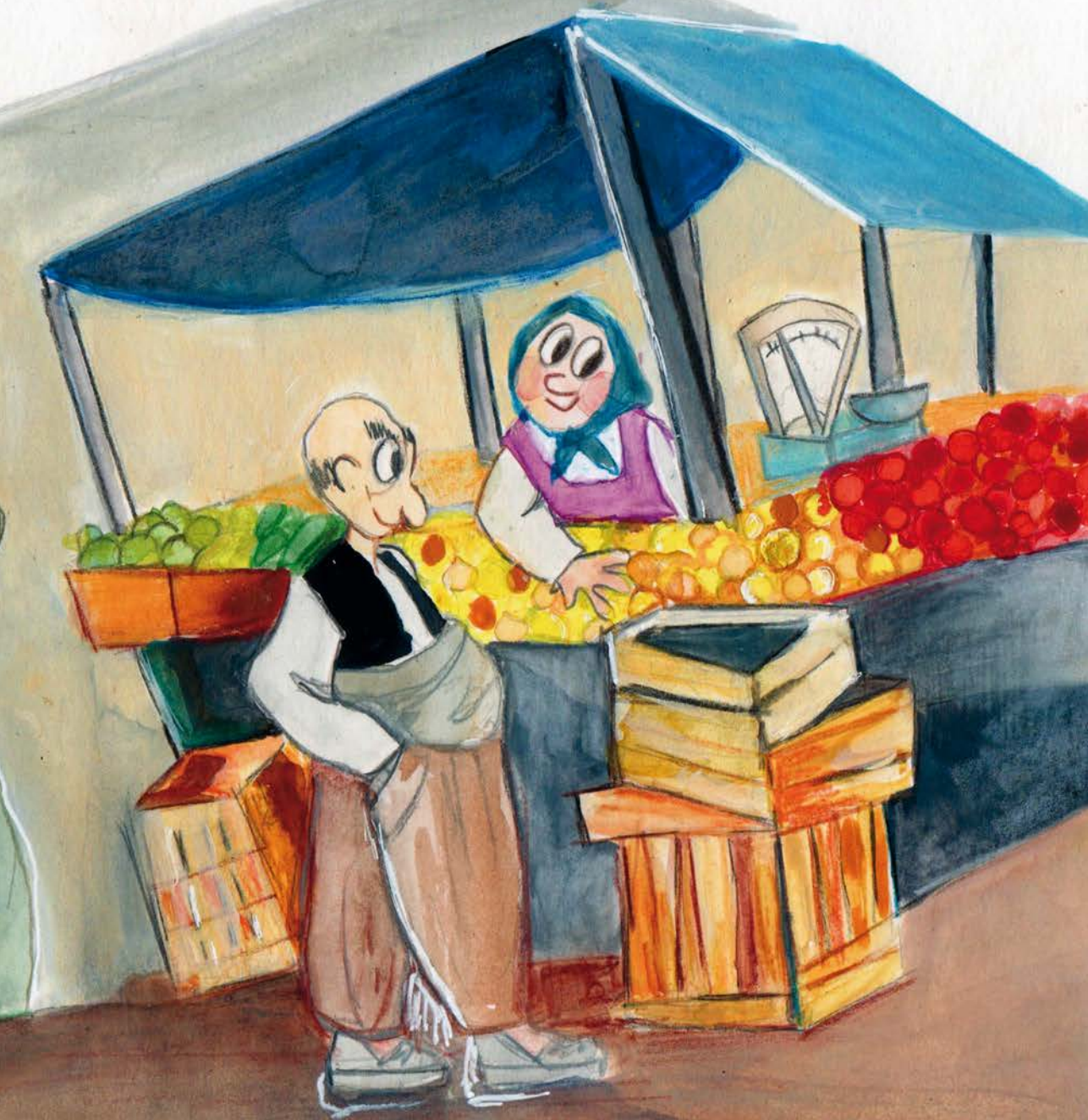

Los ous de llebre

Fa molts anys, el masover del mas de Catxol va anar a la fira de Vall-de-roures a vendre les ameles, carbasses i ous de gallina, tal i com se fee abans, quan los masovers venien lo que els sobrae i compraen lo que los fee falta.

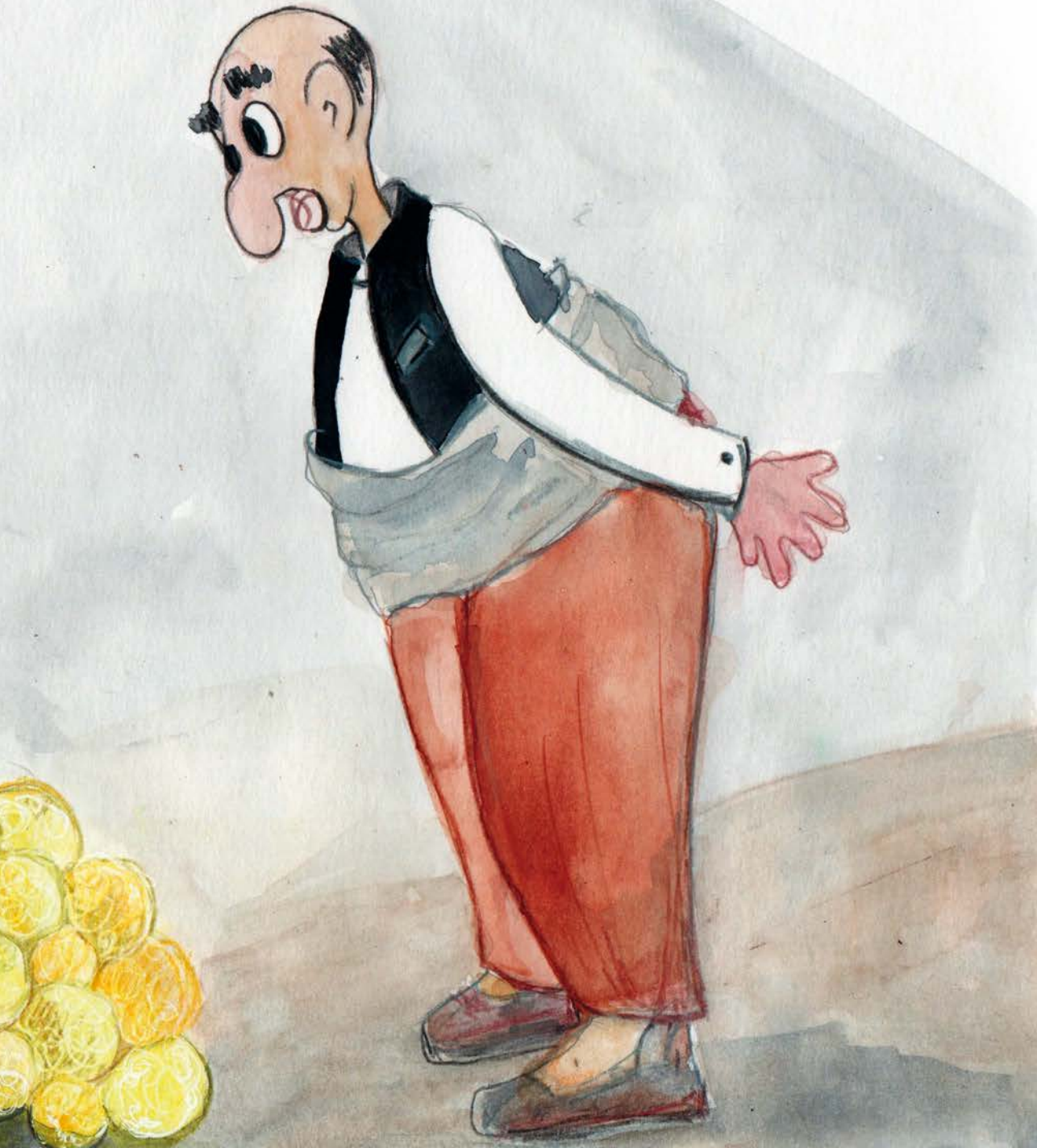
Quan ho va tindre tot venut, va anar a comprar tot lo que necessitae: una peça de roba, unes albarques, una pitxella, dos capses de claus i un cànter per portar aigua de la font. Va anar voltant per la fira, i a un dels *puestos* va vore unes boles de color groc que li van cridar molt l'atenció i li va preguntar al firatà que què ere allò.

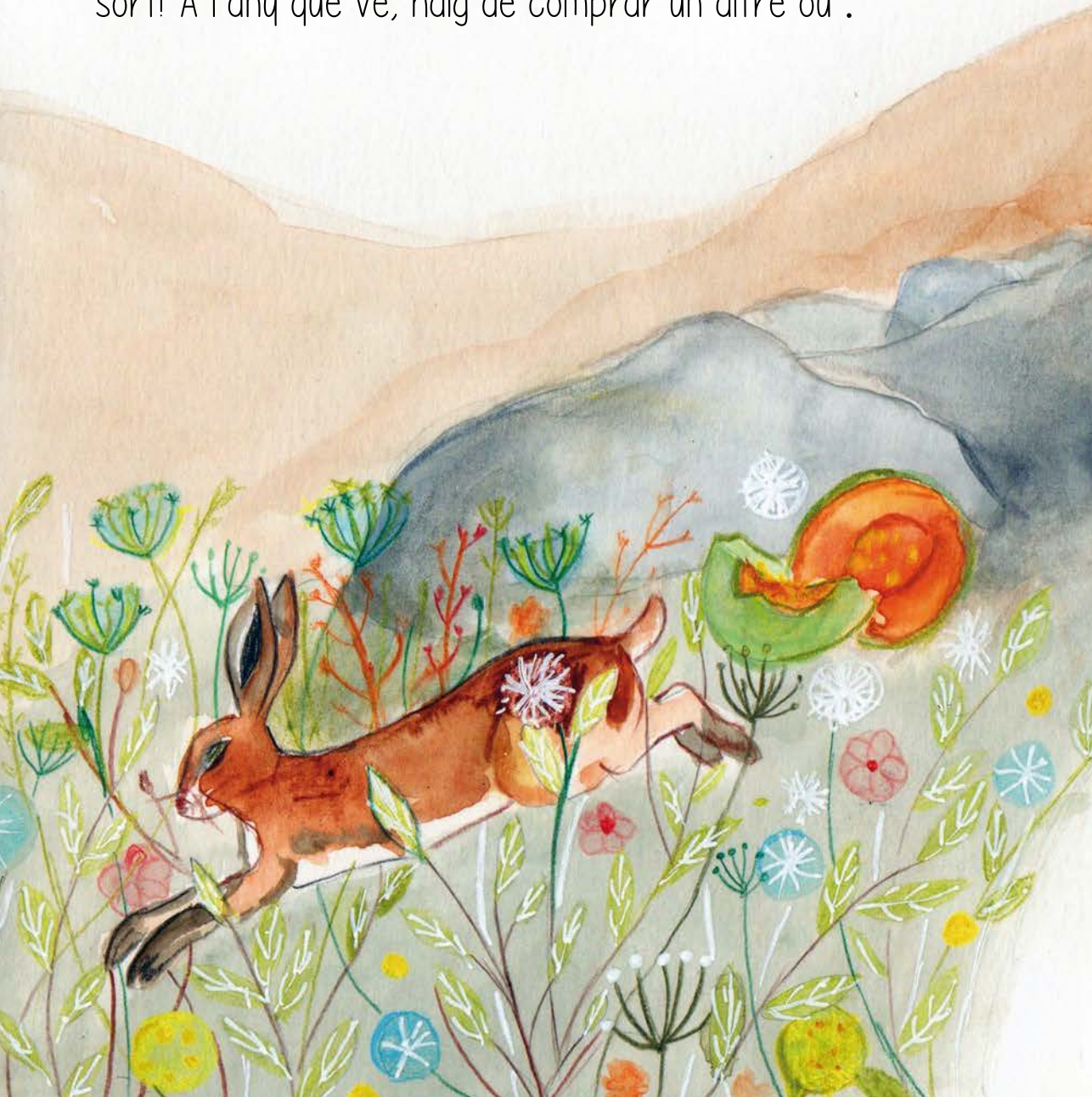
Lo firatà, com va vore que el masover ere poc espavilat, li va dir que eren ous de llebre (en realitat eren melons francesos) i li va dir que en quan arribare a casa, los havie de covar al llit com si fore una gallina. Però ho havie de fer ell, i als 21 dies naixeria una llebre.

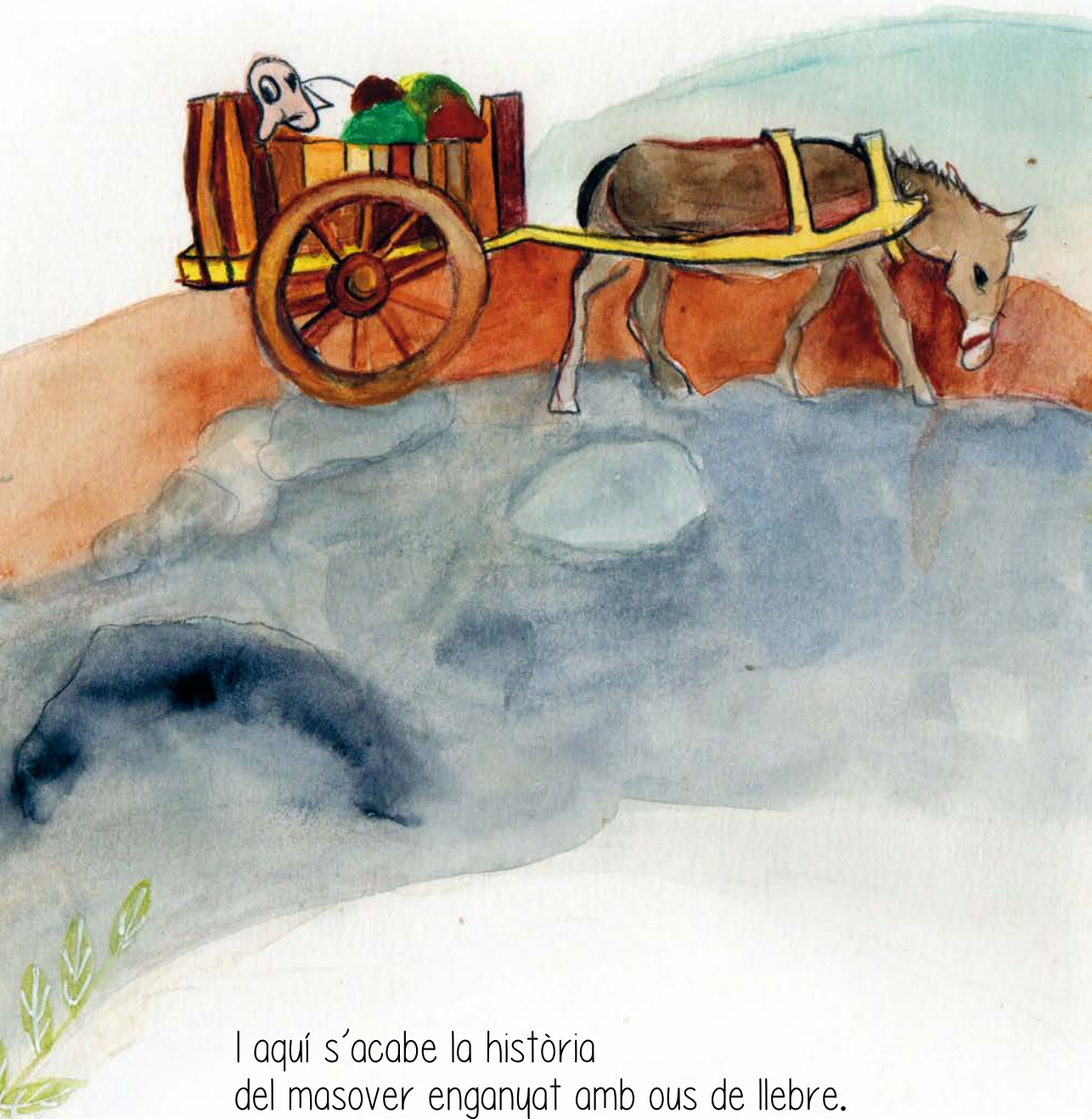

Al pobre masover li va fer tanta gràcia que ne va comprar un, lo va carregar al carro i cap al mas. De viatge només anave pensant com li dirie a la dona i com s'ho farie per a covar els 21 dies.

Quan pujave la costa de Vilanova, la roda del carro
va entropèçar amb una pedra i, del sacsoteo, aquell meló
que al masover li van fer creure que ere un ou de llebre,
va rodar costa avall, en tanta casualitat que...
allí on se va esclafar hi havia una llebre a la seua jaçana.
I del *susto* la llebre va eixir corrents.
El masover va dir: "Oh, pos sí que estae pollat! Quina mala
sort! A l'any que ve, haig de comprar un altre ou".

I aquí s'acabe la història
del masover enganyat amb ous de llebre.

Quento contat, quento acabat,
que per la xumenera s'ha escapat.

Carlos i Meliton

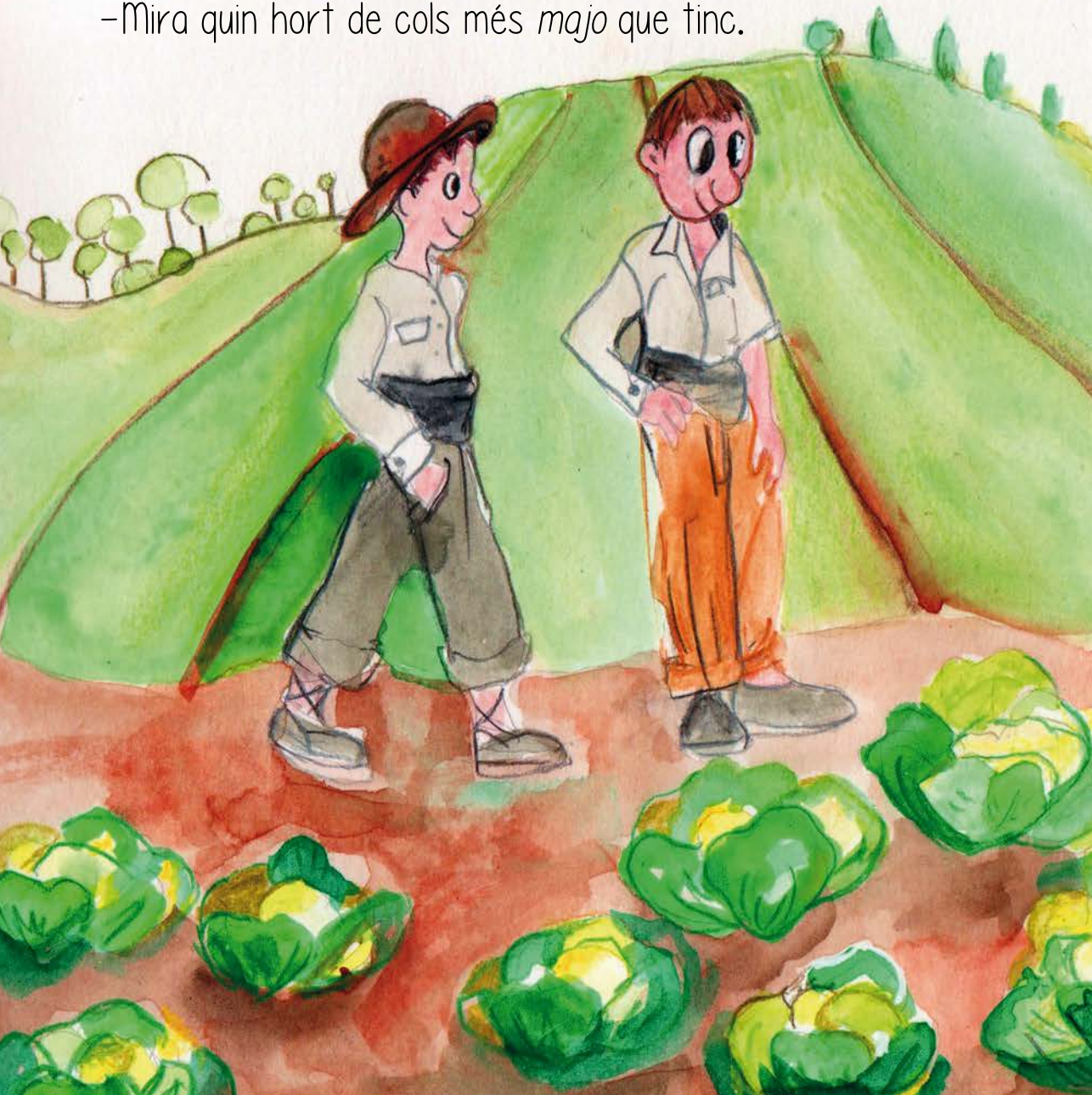
Eren dos amics, Carlos i Meliton. Un dia Carlos li va dir a Meliton:

-Vols vindre a l'hort amb mi esta tarde?

-Sí home! Claro -Va dir Meliton.

Van arribar a l'hort i Carlos li va dir:

-Mira quin hort de cols més *majo* que tinc.

I Meliton li va dir:

-Oh, sí que son majes, sí. Però jo ja n'he vist de més grans, de cols; en vaig veure una que ere com la casa del capellà.

Carlos va dir:

-Home, això no pot ser!

-Sí, sí, com la casa del capellà -va dir Melitón.

I Carlos va dir:

-Ah, sí que deu poder ser, perquè jo vaig veure una olla gran com l'església i el campanari.

I Meliton va dir:

-Home Carlos, això no pot ser!

-Perquè no pot ser? -Va dir Carlos

I Meliton va dir:

-Per a què servirie una olla tan gran?

I li diu Carlos:

-Per a coure la teua col.

Llavors, Meliton es va posar molt roig i va dir que no dirie més mentides.

The background is a vibrant, painterly illustration. At the top left, a tree branch with green leaves hangs down. The sky is a light, pale blue. In the middle ground, a red bird with white wings is in flight. The foreground is filled with a variety of flowers, including large pink and red roses, smaller yellow and red flowers, and blue bell-shaped flowers on the left. Two small brown mice are visible: one on the left and one at the bottom center. The overall style is whimsical and folk-art inspired.

En esta edició recollim dos dels contes guanyadors de l'edició de 2022 del Concurs de contes tradicionals 'Quènto va, quènto vingue', que celebra anualment la Comarca del Matarraña/Matarranya entre els xiquets de les escoles del Matarranya, a més d'un conte de la tradició oral.

Des de la comarca del Matarraña/Matarranya volem contribuir a que els nostres xiquets tornin a escoltar les històries que durant generacions s'han transmès de pares a fills i de iaïos a nets.